

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Cestiuni sau excepțiuni prejudiciale, de d. I. Ionescu—Dolj.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Inalta Curte de Casație și justiție, s. II : I. V. Hari-tonov și Sterian Grigoriu, delict politic.

Curtea de apel din Iași, s. I : David și Tonni Kaner cu Direcția C. F. R.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ :

Curtea de Casație din Franca, camera reclamațiilor : Gaston et C-ie contra lui Conchoud cu o observațiune de d. D. Alexandresco.

CESTIUNI SAU EXCEPȚIUNI PREJUDICIALE (*)

II

Dacă regula generală, de competență, e aceasta «că judecătorul acțiunii e și judecătorul excepțiunii», alte excepțiuni la această regulă, afară de cele prevăzute de art. 299 și 300 C. civ. mai există oare în legislațiunea noastră ?

În legislațiunea franceză există art. 12 din decretul de la 15—29 Septemb. 1791, relativ la administrațiunea forestieră, menținut și dezvoltat prin art. 182 din Codul forestier⁽¹⁾ din 1827 ; precum și art. 59 din legea asupra pescuitului din 1829, prin care s'a recunoscut de prejudicială și cestiunea asupra proprietății.

Când un contravenient la Codul forestier sașu la legea pescuitului, ar invoca înaintea tribunalului corecțional că terenul asupra căruia a comis delictul forestier sașu a pescuit, 'i aparține și că el nu a făcut de cât să exercite un drept al său (*feci, sed jure feci*), tribunalul va suspenda ju-

(*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 42 din 1 Iunie 1900.

(1) Iată art. 182 din Codul forestier «Si dans une instance en reparation de délit ou contravention, le prévenu excipe d'un droit de propriété ou autre droit réel, le tribunal saisi de la plainte statuera sur l'incident en se conformant aux règles suivantes : L'exception préjudicielle ne sera admise qu'autant que celle sera fondée,.... etc.» (arată condițiunile ce trebuie să întrunească spre a fi admisă).

decata delictului până ce trib. civil se va pronunța asupra dreptului de proprietate.

De aci jurisprudența franceză, prin analogie, a hotărât, pentru tot felul de delict, că cestiunea proprietății, când va fi contestată trebuie stabilită numai de tribunalele civile.

La noi, unde mica proprietate rurală se găsește într'o stare de imbucătățire și neregularitate foarte mare, fără hotare stabile, fără titluri sașu documente, într'o *incertitudine absolută* ⁽²⁾, jurisprudența cu drept cuvânt, urmând pe cea franceză și în lipsa vre-unui text, a decis de asemenea, că contestațiunile asupra dreptului de proprietate să fie rezolvate numai de tribunalele civile ; aceasta și pentru rațiunea, că se găsesc mai multe garanții în procedura urmată înaintea jurisdicțiunii civile.

«Considerând, zice Curtea de apel din București, că jurisdicțiunea represivă nu mai are căderea a judeca excepțiunile acelea a căror cercetare reclamă, condițiuni speciale *ce densa nu posedă*..... etc. Ca aplicațiune a unui asemenea principiu trebuie a decide că în cazul când un prevenit invocă ca apărare, înaintea unei instanțe represive, *excepțiunea de proprietate imobiliară*, o asemenea cestiune neputându-se legalmente aprecia de cât de instanța care are căderea de a cerceta cestiunile de proprietate, această jurisdicțiune represivă trebuie necesarmente a suspenda cercetarea ei până ce se va statua de instanța competentă asupra acțiunii prejudiciale de proprietate». (Jurisprudența, Secțiunii III din 18 Sept. 1892. Dreptul, No. 64/92).

Curtea din Iași adaogă : «Spiritul legii cere aceasta ; nu fără scop a creat legiuitorul tribunalele civile și tribunalele criminale, nici procedură civilă deosebită de procedura penală. Ast-fel dar într'un proces de delict silvic, în care ar trebui să se cerceteze titluri de proprietate imobiliară și a se face constatări la fața locului prin ingineri, este mai bine a se pune în suspensiune procesul penal și a se da un termen inculpatului pentru a intenta acțiune și a rezolvi procesul civil privitor la dreptul de proprietate asupra terenului de pe care a tăiat arbori». (Jurisprudența), Secț. II din 13 Noemb./90. Dreptul No. 14,91).

Cestiune prejudicială poate fi nu numai contestațiunea asupra dreptului de proprietate, ci și contestațiunea asupra altor drepturi reale imobili-

(2) Vezi articolul meu în *Curierul Judiciar* No. 34 din 4 Maiu 1900.

liare, ca dreptul de servitute și dreptul de us⁽³⁾, nu însă și contestațiunile asupra proprietății imobiliare⁽⁴⁾.

O speță care, în starea proprietății noastre, se ridică foarte des, e aceea de a se ști dacă posesiunea *animo domini* a unui țăran, e suficientă pentru posesor de a urmări delictele comise pe el și dacă cestiunea prejudicială a proprietății, invocată de prevenit, ar mai putea fi admisă?

Posesiunea câștigată în condițiunile art. 1846 și 1847 și art. 60 din legea judecătorilor de pace, în ochii legii e o presumpțiune juridică puternică de proprietate și ca atare, inculpatul pentru un delict, cred că fără succes ar invoca cestiunea prejudicială a proprietății, căci o astfel de posesiune — în interesul siguranței și păcii publice — trebuie protejată ca și proprietatea însăși⁽⁵⁾. Excepțiunea prejudicială a proprietății se ridică de obicei, în delictele de furt de lemne din pădure (art. 309 al. II C. p.); și delictele silvice (art. 19 C. silvic); în contravențiunile la legea vânatului (art. 1, 2 al. II, și 7 leg. vânat.); în contravențiunile la legea pescuitului (art. 7 și 9 leg. pescuit.).

De la 1887, în legislațiunea noastră s'a introdus art. 892 C. comercial, care după ce consacra principiul admis de jurisprudență, că judecătorul acțiunii e și judecătorul excepțiunii, exclude câte-va cestiuni pe cari le recunoaște ca prejudiciale tribunalelor comerciale, dându-le în competența tribunalelor civile, și anume: cestiunea asupra *filiațiunii*, asupra *calității de erede* și asupra unui *drept de proprietate sau servitute imobiliară*. În aceste cazuri, după distincțiunile prevăzute în text, tribunalul comercial va suspenda procesul și va trimite pe părți înaintea tribunalului civil competent, spre a rezolva incidentul.

Acest text din legea noastră comercială, dacă nu voim a-l întinde pe cale de analogie și la instanțele penale, poate fi cel puțin, un argument mai mult în favoarea suspendării, căci dacă s'a recunoscut ca necesară suspendarea proceselor comerciale, până la rezolvarea incidentelor de către tribunalele civile, cu atât mai mult această necesitate trebuie recunoscută și în materie penală, unde tot-deauna, e vorba nu numai de *avere*, dar încă și de *onoare*⁽⁶⁾.

⁽³⁾ De câte ori nu s'a discutat înaintea trib. corecționale, cu ocazia delictelor silvice, dreptul de servitute câștigat de țăranii, fie prin lege (art. 9 legea rurală) fie prin învoire cu diferiți proprietari anteriori, de a lua uscături din pădurile statului. (Curt. de casație a recunoscut acest drept, printr'o deciziune din 12 Ianuarie 1888).

⁽⁴⁾ Mangin, op. citat, pag. 331, No. 202.

⁽⁵⁾ Mangin, pag. 339, No. 210.

⁽⁶⁾ Un poet german zice:

Vermögen verloren
Wenig verloren;

O obiecțiune principală adusă contra suspendării proceselor penale până la terminarea civilului, e că s'ar prelungi luptele judiciare și aceasta, e în adevăr un grav inconvenient, ne lipsește rapiditatea care e de esența proceselor penale; dar nu e mai puțin adevărat că dacă aceasta e un inconvenient, precipitarea în hotărîrea proceselor e o nenorocire, căci lasă faptele neapreciate, titlurile necercetate și dreptatea lipsește, și de și se va plânge cine-va că i-a trebuit câțiva ani poate până a căpătat justiție de la tribunal, de o mie de ori va fi mai de plâns acela care se vede condamnat pentru tot-deauna, pe nedrept poate, printr'o hotărîre grăbită și cu toate acestea irevocabilă. Interesul opus al părților, e o balanță foarte fină și greu de echilibrat, de aceea e foarte dificil a legifera în materie de procedură.

„*Il ne faut pas donner à l'une de parties le bien de l'autre sans examen, ni les ruiner toutes les deux a force d'examiner*»⁽⁷⁾.

În privința stabilirii preexistenței, convențiunilor, obligațiunilor sau contractelor, în delictele rezultate din chiar violațiunea acestor convențiuni, obligațiuni sau contracte — ca în delictul de abus de încredere (art. 323 C. p.) unde trebuie stabilit mai întâi existența depositului, a mandatului, etc., — jurisprudența atât franceză cât și română, a recunoscut dreptul instanțelor corecționale de a se pronunța, de și afaceri pur civile, bazate pe indivisibilitatea prea mare ce există între delict și contract⁽⁸⁾; însă proba nu se poate administra de cât în conformitate cu dispozițiunile Codului civil, pentru motivul că nu e permis a se constata un contract civil pe cale indirectă, într'alt mod de cât permite Codul civil, care singur reglementează proba și efectele acestor contracte⁽⁹⁾. Decis de asemenea, că atunci când excepțiunea ridicată ar purta asupra interpretării unui act civil, relativ la dreptul de proprietate de ex.: o ordonanță de adjudecare, o trimetere în posesie, e tot de competența trib. corecțional.

Hotărît încă, că dacă actul de a cărui inter-

Ehre verloren
Viel verloren;
Muth verloren
Alles verloren
Wärest du nie goboren.

(Ați pierdut averea, ați pierdut puțin; ați pierdut onoarea, ați pierdut mult; ați pierdut curagiul, ați pierdut totul, mai bine nu te-ai fi născut).

⁽⁷⁾ Montesquieu. De l'Esprit des lois. Cart. 29, cap. I.

⁽⁸⁾ Casația română, decizia 338 din 10 Ianuarie/92; Casația franceză convinsă de necesitatea stabilirii unor reguli în această materie, spre a servi de călăuză tuturilor instanțelor, a redactat și votat în unanimitate o notă încă de la 1813, pe care a publicat-o. Această notă aprobată în totul și de marele jurisconsult Merlin, în termenii: *j'adhère à toutes les maximesci-dessus*. Vezi Mangin, op. citat, pag. 385, vol. I.

⁽⁹⁾ Casația rom., secț. II-a, 8 Decembrie, 92.

pretare e vorba, ar emana de la o autoritate administrativă, acea autoritate este care trebuie să-l interprete. (Mangin pag. 265).

III

Nu trebuie să confundăm cestiunile prejudiciale, de cari am vorbit cu *cestiunile prealabile*, căci pe când prin cele dintâi se cere stabilirea unui fapt care va influența rezultatul procesului⁽¹⁰⁾ cele de al doilea sunt niște excepțiuni peremptorii sau dilatorii. Exemple de cestiuni prealabile avem: prescripțiunea acțiunii publice (art. 593 Pr. penală); autorizațiunea necesară pentru a urmări pe agent (art. 52 din Constituție); amnestia; lucru judecat; moartea delinquentului, etc.

Se poate zice chiar că cestiunile prejudiciale se judecă de un alt tribunal, pe când cele prealabile se judecă de aceeași instanță.

Cestiunile prejudiciale proprii zise sunt de 2 feluri: unele care prejudecă însăși *fondul acțiunii*; așa sunt cestiunile de stare civilă. Art. 300 C. civ. e categoric în această privință:

«*Acțiunea criminală în contra unui delict pentru «suprimarea stărei civile, zice art. 300, nu va «putea începe de cât după ce s'a dat hotărîrea «definitivă asupra cestiunei stărei civile»*»⁽¹¹⁾.

Sunt alte cestiuni prejudiciale cari prejudecă numai *pronunțarea* hotărîrei cum este cestiunea de proprietate, în delictele de furt de lemne; cosire de fân, etc.

Cestiunile prejudiciale pot fi nu numai de natură diferită, dar încă și de aceeași natură sau materie; așa o cestiune penală poate constitui o cestiune prejudicială înaintea trib. corecțional. Art. 463 Pr. penală ne spune că ori de câte ori în cursul unei instanțe penale, s'ar ivi un incident de falș criminal, se va suspenda procesul până la judecarea incidentului de falș. De asemenea o prejudicială pronunțării sentinței trib. corecțional civil, sentința penală a tribunal. militar, în delictul prevăzut de art. 83 legea recrutărei, asupra cestiunei dacă acel pe care l'a găsdit delinquentul, a fost sau nu desertor.

IV

Ce condițiune trebuie să îndeplinească o cestiune prejudicială, ca să poată fi admisă? Art. 182 C. forestier fr.; art. 59 din legea pescuitului fluvial fr.; precum și art. 143 din Codul forestier belgian, enumără următoarele condițiuni, pe care le-a admis și jurisprudența noastră:

⁽¹⁰⁾ Faustin-Hélie, vol. II, pag. 347.

⁽¹¹⁾ Sunt unii cari mărginesc aceste cestiuni, numai la acea de suprimare a filiațiunei. Vezi J. J. Haus, Cours de droit criminal, vol. II, pag. 513.

a) Ca excepțiunea să fie de natură a ridica faptului ce servă de basă urmăriri orî-ce caracter penal.

b) Ca excepțiunea să fie personală agentului delictului.

c) Să fie fondată pe un drept real sau orî-ce alt drept, însă alegațiunea să fie însoțită de orî-cari titluri sau un început de dovadă în scris⁽¹²⁾.

Aceste trei condițiuni fiind îndeplinite, excepțiunea trebuie admisă și procesul suspendat.

Când tribunalul admite excepțiunea prejudicială, suspendă judecata acțiunii publice și dă părților un laps de timp necesar, în care să se ducă înaintea tribunalului civil, spre a-și valorifica pretinsul său drept, termen care se va fixa prin jurnalul de amânare⁽¹³⁾.

Excepțiunile prejudiciale se pot propune în orî-ce stare a procesului său nu mai în limine litis? Cred că ele ne fiind adevărate excepțiuni, ci mai mult apărări de fond, se pot învoaca în orî-ce stare a procesului. Haus⁽¹⁴⁾, face deosebirea între excepțiunile prejudiciale fondului acțiunii și excepțiunile prejudiciale pronunțării hotărîrei. Cele d'întâi, zice Haus, fiind niște simple excepțiuni dilatorii, nu se pot opune cu succes de cât *in limine litis*; pe când cel de al doilea fiind mai mult niște mijloace de apărare se pot opune în orî-ce stare a procesului.

In contra jurnalului de suspendare a acțiunii publice și trimiterea părților, înaintea tribunalului civil, se poate face apel separat? În principiu, jurnalul de suspendare fiind o încheere preparatorie, apelul e inadmisibil (art. 323 Pr. civ. și art. 307 Pr. genevesă) în materie civilă și nu există nici un motiv a decide alt-fel în materie penală. Casația rom. s'a pronunțat de mai multe ori asupra acestei cestiuni și chiar în secțiuni unite, decizând ast-fel. (Secțiuni-unite No. 7 din 15 Martie 1890). De alt-fel avem și art. 892 al. III, Cod. comercial, care rezolvă cestiunea tot în acest sens, în privința cestiunilor prejudiciale de competența tribunalelor comerciale și de cari am vorbit mai sus.

I. Ionescu-Dolj

Substitut la Tribunalul Fălciu

⁽¹²⁾ Mangin, op. citat, pag. 337, Vol. I. Casația română (sec. II, No. 315 din 27 Iunie/90), adaogă sau oare-cari *titluri aparente* sau *fapte de posesiune*, din cari să rezulte o presumțiune serioasă despre veracitatea afirmațiunilor sale (art. 182 al. II Cod. forestier fran.).

⁽¹³⁾ În Belgia acest termen e fixat la o lună în materie de contravențiuni și la două luni în materie de delict forestiere (art. 33, legea din 10 April/41; art. 13 legea din 1 Feb. 1844 și art. 143 Cod. forestier).

⁽¹⁴⁾ Haus, op. citat, pag. 450, vol. II.

INALTA CURTE DE CASATIE și JUSTITIE, Secția II

Audiența de la 15 Maii 1900

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

I. V. Haritonov și Sterian Grigoriu

Delict de presă.— Condamnare în lipsă.— Opoziție.— Termen.— Calcularea termenului.— (Art. 483 Pr. pen.).

Delict de presă.— Opoziție.— Respingerea ei ca tardivă.— Introducerea în cauză a unui alt delicuent și condamnarea lui.— Exces de putere.— Casare.

1. *In materie de delict de presă, condamnatul în lipsă de Curtea cu jurați, are dreptul de opoziție în termen de cinci-spre-zece zile nelibere, osebit de câte o zi pentru fie-care distanță de două miriametre, socotite din ziua primirii copieii dupe decisiune, în persoană sau la domiciliu.*

Ast-fel, este casabilă decisiunea Curței care respinge, ca tardivă, opozițiunea celui condamnat în lipsă pentru delict de presă, când nu i s'a ținut în seamă, la calcularea termenului, de câte o zi pentru fie-care două miriametre de distanță de la reședința Curții la domiciliul delicuentului.

2. *In cas când Curtea cu jurați respinge ca tardivă opozițiunea făcută de cel condamnat în lipsă pentru delict de presă, această decisiune este definitivă și închide instanța, ast-fel că este casabilă ca dată cu exces de putere decisiia Curței, când respingând pe de o parte opoziția ca tardivă, apoi pe baza declarațiunei oponentului introduce în cauză pe un alt delicuent, pentru acelaș delict de presă, și'l condamnă pe acesta, fără ca să existe o nouă cerere de intentarea unei asemenea acțiuni.*

Decisiunea 419/900.— Casate decisiunile Curței cu jurați din județul Ilfov cu No. 23 și 24/900, dupe recursul făcut de I. V. Haritonov și Sterian Grigoriu;

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d. consilier G. N. Bagdat;

Pe d-l avocat C. D. Sărățeanu, din partea recurentului St. Grigoriu și pe d-l Camil Dumitrescu din partea recurentului I. V. Haritonov, ambi în desvoltarea motivelor de casare;

Deliberând,

In ce privește recursul făcut de Sterian Grigoriu asupra mijlocului de casare:

«Opoziția mea a fost în termen de oare-ce Curtea nu a ținut socoteală de distanță, în calculele ce trebuia să facă pentru determinarea timpului înăuntrul căruia trebuia să fac opoziție conform art. 483 din Procedura penală».

Văzând decisiunea supusă recursului;

Văzând art. 483 Pr. penală;

Considerând că după dispozițiunile acestui articol, în materie de delict de presă, condamnatul în lipsă are dreptul de opoziție în termen de 15 zile nelibere, osebit de câte o zi pentru fie-care distanță de 2 miriametri, socotite din ziua primirii copieii decisiunei, în persoană sau la domiciliul său;

Considerând în specie, că se constată din dosarul cauzei, că recurentului judecat în lipsă de judecătoria Curței juraților i s'a comunicat copia dupe decisiunea dată în lipsa sa la 12 Martie 1899; iar opozițiunea se vede primită de președintele Curței cu jurați la 27 Martie 1899;

Că întru cât era constatat că recurentul domiciliat în Tulcea, Curtea urma neapărat ca pe lângă termenul de 15 zile în care dânsul avea a face opozițiune să i se calculeze și distanța dintre București și Tulcea, așa

că cānform citatului art. 483, ținându-se seamă de acea distanță socotită o zi pentru fie-care 2 miriametri, opozițiunea sa era introdusă în termen și prin urmare, prin exces de putere și violarea art. 483 Pr. penală, Curtea a declarat tardivă acea opozițiune;

Că de aceea mijlocul de casare este întemeiat;

In ce privește recursul făcut de I. V. Haritonov asupra părții a 2-a a mijlocului de casare:

«Curtea cu jurați din Ilfov a fost desesizată prin condamnarea lui Sterian Grigoriu, nu putea decî să introducă afacerea fără o nouă acțiune contra mea.

«Dacă Ministerul public voia să intente trebuia să procedeze pe calea regulată printr'o acțiune separată».

Considerând că se constată că Curtea cu jurați judecând opozițiunea făcută de Grigoriu, dupe ce o declară tardivă, apoi, pe baza declarațiunei lui Grigoriu introduce în cauză pe recurentul Haritonov, și judecând din nou afacerea 'l condamnă pe numitul pentru acelaș fapt la 15 zile închisoare;

Considerând că întru cât Curtea respinsese deja opozițiunea lui Grigoriu, decisiunea sa în această privință era definitivă și închidea instanța, așa că introducând în cauză pe Haritonov fără ca să existe o nouă cerere de intentarea unei asemenea acțiuni, prin aceasta Curtea, s'evârșește un învederat exces de putere și prin urmare și acest mijloc este întemeiat;

Că dar ambele decisiuni au a fi casate, având Curtea de trimitere a constata care este adevăratul autor al articolelor incriminate.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI, Secția I

Audiența de la 22 Ianuarie 1900

Președenția D-lui I. T. BURADA, Prim-Președinte

David și Toni Kanner cu Direcția C. F. R.

Declinatoriū de competență. — Dacă hotărîrea dată asupra acestei excepții este hotărîre preparatorie. — Dacă se poate apela separat. — (Art. 110, 159, 160, 316, 323, 325 și 335 Pr. civ.).

Apel. — Sentințe date de tribunal în materie comercială. — Termen de apel. — (Art. 904 Cod comercial).

Căi ferate. — Transport. — Transportul călătorilor. — Contract de transport intervenit între direcție și călător. — Accidente. — Deraiare. — Prejudiciū cauzat călătorului. — Dacă direcția este respunzătoare în baza contractului de transport. — Dacă este respunzătoare pentru nepriceperea sau neglijența prepușilor săi. — (Art. 1000 Cod civil).

1) *Hotărîrile date de tribunale asupra incidentelor de necompetință nu pot fi, în nici un cas, considerate ca hotărîri preparatorii, pentru că ele nu pregătesc întru nimic judecata fondului, nici nu sunt măsuri de instrucție a fondului, ci din contră, înălțurează cu totul judecata fondului procesului.*

2) *Hotărîrea dată asupra declinatoriului de competență se poate apela separat și Curtea de apel judecă această cestiune fără a evoca fondul procesului, și se mai poate apela chiar dacă fondul procesului nu ar fi susceptibil de apel (1).*

3) *Termenul de apel în contra sentințelor comerciale, date de tribunal contradictor, este de 30 de zile din ziua pronunțării lor.*

4) *Pentru că o acțiune civilă să fie suspendată până la judecarea acțiunei penale, trebuie ca între ambele acțiuni să fie o legătură intimă de așa natură, în cât să fie identitate de fapte și persoane, cu*

(1) Vezi în acest sens o altă hotărîre a Curții de apel din Iași, publicată în No. 43 al Curierului Judiciar.

alte cuvinte ca acțiunea civilă să aibă de cauză eficientă, directă și unică, a sa însăși, faptul delictuos, însuși delictul ce se află pendent înaintea instanței penale, și această acțiune civilă să fie îndreptată chiar în contra persoanei delicuentului, pentru că suspendarea acțiunii civile până la tranșarea celei penale este o favoare ce se acordă delicuentului pentru ca nu hotărîrea din civil să aibă vre-o influență morală asupra judecătorului din penal, influență ce se caută a se evita în favoarea libertății ce e mai presus de ori-ce pretenție bănească.

5) Când direcția căilor ferate eliberează un bilet unui călător dintr'o stație oare-care, cu destinație la o alta, prin aceasta ea încheie un contract de transport cu obligație din parte-i către călător, de a-l transporta nevătămat la destinație, și este responsabilă de ori-ce prejudiciu i s'ar cauza din diferitele accidente ce i s'ar întâmpla în timpul călătoriei, afară numai când direcția ar putea dovedi că cauza accidentului este însăși imprudența sa și incuria călătorului însuși.

Așa dar, direcția căilor ferate este responsabilă, în baza contractului de transport, de prejudiciile cauzate din accidente cu transportul persoanelor dacă nu poate dovedi că însuși călătorul e cauza accidentului, și chiar dacă s'ar admite, că consecințele contractului de transport nu s'ar aplica și la transportul persoanelor, totuși direcția e ținută să răspundă de daunele cauzate călătorilor din cauza unui accident datorit nepriceperii sa și neglijenței prepusului său,—mecanicul ce conducea trenul,— asemănat art. 1000 din Codul civil, mai ales dacă direcția nu dovedește că accidentul a provenit dintr'o forță majoră.

S'au ascultat: d-niș' avocații Nicolescu și Cristofor din partea apelanților David și Toni Kanner asupra incidentului de inadmisibilitatea apelului Direcțiunii și d-l avocat N. Brezeanu din partea Direcțiunii C. F. R. în combateri.

Curtea deliberând,

Având în vedere, incidentul ridicat de apelanții David și Toni Kanner, de a se declara de tardiv apelul făcut de Direcțiunea generală a Căilor Ferate Române, contra jurnalului tribunalului comercial Iași, secția II No. 397 din 9 Septembrie 1899, prin care s'a respins declinatorul de incompetență propus de acea direcțiune, pe cuvânt că e făcut peste termenul legal de 30 zile cu toate că acel jurnal a fost dat în contradictoriu cu numita direcțiune;

Având în vedere că în fapt se stabilește că soții Kanner, au intentat o acțiune comercială în daune la tribunalul Iași, s. II contra Direcției Căilor Ferate Române, dedusă din faptul că prin deraierea trenului la 21 Februarie 1899, între stațiile Bârnova și Ciurea din județul Iași, li s'a omorât pe fiul lor Iulius Kanner; la 9 Septembrie când s'a înfățișat acest proces, Direcțiunea a cerut ca tribunalul să și decline competența de a judeca, pe cuvânt că nu s'a intentat acțiune la tribunalul Ilfov, unde Direcția și are sediul principal al administrației sale, declinatoriul ce s'a respins de tribunal prin jurnalul No. 397; că acest jurnal s'a a-lacat cu apel odată cu hotărîrea dată asupra fondului sub No. 258/99 tocmai la 29 Noembrie 1899, adică dupe 60 zile de la pronunțare;

Având în vedere că Direcția Căilor Ferate Române, susține că apelul ar fi în termen pentru că hotărîrile date asupra incompetenței, ca hotărîri preparatorii, nu s'ar putea apela de cât odată cu fondul conform art. 323 Pr. civ.;

Considerând că după art. 316 Pr. civ., în principiu ori-ce hotărîre pronunțată în prima instanță de tribunal, asupra unui incident care tranșează un punct de drept contestat și asupra căruia tribunalul nu mai poate reveni—asa că cu raport la acel tribunal, ea are un caracter definitiv — calea apelului e deschisă, putându-se exercita în termenul util de drept de lege, aceasta reiese din termenii generali, în care e conceput acest art. 316 și expresia generică de cauză ce o întrebuițează acest text—prin cauză putându-se înțelege și incidentele ce se ivesc, iar nu numai de cât însuși cauza fondului unui proces—că la această regulă generală, se aduce o singură excepție prin art. 323 Pr. civ. privitoare la hotărîrile preparatorii definite de art. 159 și care dupe art. 160 Pr. civ. nu leagă pe judecători, zicându-se că în contra hotărîrilor preparatorii, nu se poate face apel separat de cât de odată cu apelul hotărîrii date asupra fondului procesului;

Că hotărîrea dată asupra declinatoriului de competență nu poate fi considerată în nici un cas ca hotărîre preparatorie, pentru că ea nu are menirea de a pregăti judecata fondului. nu e o măsură de instrucție a fondului, ci din contra de a înlătura cu totul judecata fondului procesului de instanța sesisată;

Că din art. 110 și 325 Pr. civ., rezultă învederat că excepțiunile declinatorii de competență se judecă sumar mai înainte de ori-ce hotărîre asupra cesțiunei principale, și că hotărîrea dată asupra acestui declinatoriul de competență, se poate apela chiar dacă fondul procesului nu ar fi susceptibil de apel și în fine art. 335 prevede clar că hotărîrea asupra cesțiunei de incompetență se poate apela separat și Curtea judecă această cesțiune fără a evoca fondul procesului; Că din aceia că legiuitorul român, n'a mai făcut distincțiunea între hotărîrile preparatorii propriu zise și acele preparatorii interlocutorii din procedura francesă, care prejudică întru cât-va judecata fondului și le-a pus pe aceiași linie, nu rezultă că și hotărîrile date asupra excepțiunei declinatoriului de competență, ar putea în vre-un cas a fi caracterisate de hotărîri preparatorii (în acest sens Dreptul No. 31/90 pagina 241—249);

Că după art. 904 Cod comercial, termenul apelului contra sentințelor tribunalului comercial, date în contradictoriu, este de 30 zile, din ziua pronunțării, orî jurnalul No. 397 fiind dat la 9 Septembrie și apelat tocmai la 29 Noembrie 1899 adică peste 30 zile, apelul cată a fi respins ca tardiv;

Pentru aceste motive, Curtea în majoritate, admite incidentul și declară de tardiv apelul făcut de Direcțiunea Căilor Ferate Române în contra jurnalului tribunalului Iași secția II No. 397 din 9 Septembrie 1899.

D-l Prim-președinte I. Th. Burada, fiind de părere a se respinge incidentul pentru motivele ce se vor vedea în josul acestei hotărîri;

După care s'a ascultat d-l avocat Brezeanu din partea Direcțiunei asupra incidentului de a se amâna procesul civil până la tranșarea procesului în corecțional privitor pe mecanicul Sion și pe d-niș avocați Nicolescu și Cristofor din partea apelanților Kanner în combateri.

Curtea deliberând,

Având în vedere incidentul ridicat de Direcțiunea generală a Căilor Ferate Române de a se suspenda judecata procesului de daune a soților Kanner conform art. 8 Pr. penală până la judecata definitivă a procesului penal intentat mecanicul Alfons Sion ce e pendent înaintea Curței de apel Iași s. II ;

Considerând că pentru ca o acțiune civilă să fie suspendată conform art. 8 Pr. penală până la judecata acțiunei penale în virtutea adagiului «le criminel tient le civil en état» trebuie ca între ambele acțiuni să fie o legătură intimă de așa natură în cât să fie identitate de fapte și persoane—cu alte cuvinte că acțiunea civilă, să aibă ca cauză eficientă, directă și unică a sa însuși faptul delictuos, însuși delictul ce se află pendent înaintea instanței penale și această acțiune civilă să fie îndreptată contra persoanei chiar a delinquentului, pentru că suspendarea acțiunei civile până la tranșarea celei penale e o favoare ce se acordă delinquentului, pentru ca nu hotărîrea din civil să aibă vre-o influență morală asupra judecătorilor din penal—influență ce caută a se evita în favorul libertăței ce e mai presus de orî-ce pretenție bănească ;

Considerând însă că în specie acțiunea de daune a soților Kanner, nu e îndreptată contra mecanicul Alfons Sion, urmărit înaintea instanțelor penale pentru delictele prevăzute de art. 248 și 249 Cod penal, ci contra Direcției C. F. R. și aceste daune se cer de la numita Direcție, nu în baza delictului imputabil mecanicului ci în baza : fie a contractului de transport ce Direcția închee cu orî-ce călător de al transporta sănătos și nevătămat la destinație, fie în baza delictului civil al ei, că linia nu 'i-a fost bună, sau era în prea mare pantă, sau vagoanele și mașinele aveau defecte, sau că s'a dat o iuțeală prea mare trenului său în fine că i se poate imputa Direcției o neglijență fie în alegerea sau supravegherea oamenilor săi din a căror cauză trenul a deraiat și accidentul dăunătoriu s'a întâmplat pentru care Direcția e răspunzătoare, deci întru cât acțiunea de daune a soților Kanner, se fundează pe contractul său quasi-delictul Direcției C. F. R., incidentul de suspendare cată a fi respins ca nefondat ;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge incidentul.

În fond :

Curtea deliberând,

Văzând apelurile în termen făcute de soții David și Toni Kanner și Direcțiunea generală a căilor ferate române, contra sentinței tribunalului comercial Iași secț. II No. 258 din 6 Noembrie 1899, prin care admittându-se în parte acțiunea soților David și Toni Kanner s'a condamnat pe Direcțiunea generală a C. F. R. să le plătească suma de 40000 lei cu titlu de daune ;

Văzând sentința tribunalului, susținerile părților și actele exhibate de ele ;

Având în vedere că din dosarul cauzei, actele exhibate de părți, dosarul parquetului Iași intitulat «Dosarul

diferitelor autorități pe anul 1899», dosarul trib. Iași secția I sub No. 428/99, în fapt se constată următoarele : în trenul ce a plecat de la București spre Iași în seara de 20 Februarie 1899, a căruia mașină se conducea de mecanicul Alfons Sion se afla și Iulius Kanner, care avea asupra biletul de clasa I No. 0262 de la gara de origină Galați cu destinația la Iași, acest tren plecând din stația Bârnova în spre Iași, în dimineața de 21 Februarie 1899, fiind tras de 2 mașini, îndată după eșirea din tunelul Bârnova, unde linia e în pantă scoborătoare, a început a merge cu o iuțeală vertiginoasă, fie că mecanicul a dat drumul frânei spre a câștiga câte-va momente din întârziere, fie că nemanevrând la timp frâna Vestingause a scăpat trenul pe pantă, mergând cu o repeziciune de 90 kilometri pe oră cum se constată prin raportul deosebitelor servicii ale căilor ferate române, și trenul întreg a deraiat aproape de cantonul 111 la 3 kilometri depărtare de stația Bârnova, mașinele său sfărâmat din preună cu cele mai multe vagoane rupând și linia, pe lângă mai mulți călători contuzionați și răniți într'un vagon de clasa I ce a fost sfărâmat, s'a găsit mort și strivit tânărul Iulius Kanner, comerciant din Iași, care conduce un comerț de manufactură sub firma Kanner din care făcea parte bătrâna și bolnăvicioasa sa mamă Toni, el fiind aproape totul în conducerea comerțului, având tinerețea și energia necesară ce lipsea părinților săi pe care 'i ajuta, dând tatălui său câte 300 lei lunar pentru mică servicii ce 'i făcea și mamei sale permittându-și a scoate din casa firmei câte 300 lei lunar — părinții săi apelanții David și Toni Kanner au intentat acțiune în daune Direcției Căilor Ferate Române, cerând 200000 lei, pentru că prin deraierea trenului li s'a omorât copilul lor Iulius — tribunalul a admis în parte reclamația fixând daunele prin sentința 258/99 la 40000 lei, sentința ce s'a atacat de soții Kanner, cerând augmentarea daunelor, iar de Direcție scăderea lor ;

Având în vedere, că, faptul cum că Iulius Kanner a murit din cauza deraierei trenului de la Bârnova, cunoscută în întreaga țară, e netăgăduit, asemenea e constatat că el se găsea în tren în virtutea unui bilet eliberat în regulă de liberă călătorie de la Galați la Iași de către Direcția C. F. R. și nici poate fi vorba că moartea i s'ar fi cauzat din vre-o imprudență ce el ar fi făcut căci s'a găsit mort în vagonul ce s'a sfărâmat din cauza deraierei și unde numai singur se găsea călătorind ;

Că această deraiere, a provenit așa cum o constată toate organele Direcțiunei în mod oficial din pricină că s'a dat o iuțeală nepermisă trenului, de 90 kilometri pe oră, tocmai la un loc unde linia e în pantă, având și oare-care curbături, indiferent pentru acțiunea de față dacă această iuțeală se datorește neglijenței culpabile a mecanicului Sion, liniei în pantă, coborîrei cu 2 mașini, traverșelor în rea stare, etc., dar ca presumpție se pot lua pentru acțiunea de față toate cercetările ce s'a făcut de autoritățile în drept asupra deraierei trenului de la Bârnova și din care rezultă că cauza deraierei ar fi că mecanicul Sion nu ar fi manevrat frâna la timp și a scăpat trenul ;

Considerând că atunci când Direcția C. F. R. eliberează un bilet unui călător dintr'o stație oare-care cu destinația la o alta, prin aceasta ea încheie un contract de transport cu obligație din parte-î către călător, de a-l transporta nevătămat la destinație și e responsabilă de ori-ce prejudiciu i s'ar cauza din diferitele accidente ce i s'ar întâmpla în timpul călătoriei, afară numai când ar putea dovedi că cauza accidentului este însuși, — ceia-ce în specie nici nu se poate alege măcar ;

Că dacă Direcția drumurilor de fer e responsabilă în baza contractului de transport de pierderea sau stricarea mărfurilor ce i se încredințează, afortiori ea trebuie să răspundă tot ca din contractul de transport și de prejudiciile cauzate din accidentele cu transportul persoanelor dacă nu poate dovedi că însuși călătorul e cauza accidentului ;

Considerând că chiar în cazul când ipotetic, s'ar admite că consecințele contractului de transport de la mărfuri nu s'ar aplica și la transportul persoanelor în cazul de accidente — accidente ce nu provin din cauza însuși a persoanelor transportate — totuși, în specie Direcția drumului de fer e ținută a răspunde de daunele cauzate soților Kanner prin moartea fiului lor Iulius Kanner, de vreme ce e stabilit că el a murit din slăbămintă trenului în care se afla călătorind prin deraierea și care deraiere s'a produs din nepriceperea sau neglijența mecanicului Alfons Sion prepusul Direcției și pentru fapta căruia Direcția urmează a răspunde asemănat art. 1000 C. civ., mai ales că nu numai nu s'a dovedit de Direcție că deraierea ar fi provenit din vre-o forță majoră, dar încă în specie, ideia că deraierea ar fi provenit dintr'o forță majoră, e cu totul exclusă ;

Considerând că ținând seamă de vârsta reclamantilor, de starea lor bolnăvicioasă, de sprijinul ce le da și le putea da fiul lor omorât, de descurajarea ce acest omor le-a cauzat și cari 'i-au făcut și mai puțin proprii de a munci, de lovitura morală ce a primit'o prin această pierdere și cari 'i face a avea mai multe necesități ce nu și le pot satisface fără resurse materiale, suma de 40000 lei acordată de tribunal cu titlu de daune soților David și Toni Kanner, Curtea o găsește potrivită și deci ambele apeluri urmează a fi respinse ;

Pentru aceste motive și acele din sentința apelată pe care Curtea și le apropie, Curtea respinge atât apelul d-lor David Kanner și Toni Kanner cât și apelul Direcțiunii generale a Căilor ferate române.

(ss) I. Th. Burada, D. Sofian, M. B. Cantacuzen, Al. Gh. Hinna, T. Crivăț.

Deosebită opiniune

În privința incidentului de tardivitate a apelului Direcțiunii Căilor ferate române ;

Având în vedere că Direcțiunea generală a căilor ferate române a cerut ca trib. să și decline competența de a judeca afacerea pe motiv că acțiunea ar fi trebuit intentată la tribunalul de Ilfov ; că tribunalul prin jurnalul No. 397 din 9 Septembrie 1899, respingând acest incident, Direcția a făcut apel atât asupra fondului cât și asupra incidentului ;

Având în vedere că astă-zî se susține de către soții Kanner că acest apel ar fi tardiv, de oare-ce apelul ar fi trebuit a se face în termen de 30 zile de la data jurnalului No. 397 ;

Având în vedere că prin art. 323 din Pr. c. se dispune că contra hotăririlor preparatorii nu se poate forma apel de cât cu hotărîrea asupra fondului ;

Considerând că prin hotărîri preparatorii trebuie a se înțelege acele hotărîri, pe care judecătorul este chemat a da asupra diferitelor incidente ce se ivesc în cursul procesului și cari sunt de natură să a pune obstacol la judecarea imediată a fondului, sau a aduce o lumină asupra acelei judecăți ;

Considerând că ori-ce distincțiune între aceste diferite hotărîri pentru a recunoaște în privința unora dintre ele dreptul de apel înainte de darea hotărîrei asupra fondului nu este bazat pe nici un text de lege, mai cu seamă că dacă comparăm art. 323 cu art. 451 din Procedura franceză pe care legiuitorul nostru le-a avut în vedere constatăm că pe când legiuitorul francez în citatul art. prevede alte reguli pentru hotărîrile interlocutorii, legiuitorul român, nemaî făcând asemenea distincțiune, arată în deajuns că a vrut să le înlăture cu totul ;

Considerând că intențiunea legiuitorului român, de a nu face deosebire între diferitele hotărîri preparatorii mai reese încă din compararea art. 323 Pr. civ. cu art. 307 din Procedura geneveză, pe care de asemenea legiuitorul român a avut în vedere la redactarea Codicelui de procedură civilă, în care se înlătură de asemenea distincțiunea dintre hotărîrile preparatorii și interlocutorii, ast-fel că în privința lor, apelul nu este de cât o dată cu fondul, legiuitorul genevez însă exceptează de la această regulă, pe acele hotărîri cari au admis o probă sau o instrucțiune într'un caz în care legea o prohibă. Această dispozițiune nefiind introdusă în legea română este o dovadă și mai mult că nu s'a voit a se recunoaște în privința acestor hotărîri dreptul de apel separat de fond ;

Considerând de asemenea că dacă comparăm art. 316 din Pr. civ. cu art. 303 din Procedura geneveză după care este tradus, vedem că în acest art. se spune că se va putea face apel contra tuturor hotărîrilor date de tribunalele inferioare în cauzele și asupra incidentelor, despre care nu pot decide de cât în prima instanță, pe când în art. 316 român, cuvântul « incidente » este lăsat la o parte ; Că și din această împrejurare reese încă și mai înverdat intențiunea legiuitorului român de a nu face distincțiune în privința diferitelor hotărîri preparatorii.

Că ast-fel fiind, Direcțiunea generală, netrebuind și neputând face apel de cât odată cu fondul, suntem de părere a se decide că apelul nu este tardiv și prin urmare a se respinge incidentul.

(s) I. Th. Burada.

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN FRANȚIA

Camera reclamațiilor

Audiența de la 1 Februarie 1899

Președenția D-lui T A N O N, Președinte

Gaston & C-ie contra lui Conchoud

Libertatea comerțului și a industriei. — Comerț. — Exercițiu. — Interdicție limitată. — Validitatea unei asemenea clause.

Convențiune. — Materie comercială. — Interpretare. — Aprecierea suverană a judecătorilor fondului.

I. *Interdicția de a face comerț, de câte ori este limitată în privința locului, și nelimitată numai în privința timpului, nefiind absolută, nu aduce nici o atingere libertății comerțului.* — Ast-fel, este validă clauza prin care un comerciant își vinde fondul său cu interdicția de a exercita un comerț similar într'o regiune oare-care.

II. De câte ori judecătorii fondului se întemeiază pe faptele și împrejurările cauzei spre a interpreta o convenție în materie comercială, de atâtea ori ei nu fac de cât să uzeze de puterea lor suverană de apreciere.

Curtea,

Asupra mijlocului de casare tras din violarea art. 1121, 1131, 1133 și 1134 C. C. (966, 968, 969 C. rom.);— Considerând, pe de o parte, că pentru a interpreta convențiunea intervenită între părți, în materie comercială, Curtea din Aix s'a întemeiat pe faptele și împrejurările cauzei; că astfel ea n'a făcut de cât să uzeze de puterea sa suverană de apreciere;— În ceea ce privește principiul libertății comerțului; Considerând, pe de altă parte, că Curtea de apel punând temelii pe corespondența părților, a admis în principiu că interdicțiunea stipulată de Couchoud de a-și exercita comerțul său a fost mărginită numai la o parte din Algeria; Că hotărînd că o interdicție astfel limitată în privința locului numai, și nelimitată în privința timpului, nu este absolută și nu aduce nici o jignire libertății comerțului, decizia supusă recursului n'a făcut de cât o justă aplicațiune a legii;

Pentru aceste motive: — Respinge recursul, etc.
(Din *Pand. Périod.* anul 1900, partea I, pag. 151).

Observațiune.— Interpretarea convenției părților de către instanțele de fond nu dă loc la nici o dificultate, atât în materie civilă cât și în materie comercială. În adevăr, de câte ori judecătorii sunt în drept de a recurge la regulile de interpretare, ei apreciază în mod suveran intențiunea părților contractante, și decizia lor nu este supusă controlului Curței de casație de cât atunci când s'a schimbat sau denaturat însuși natura convențiunii interpretate (art. 37, § 6 L. C. de casație din 1861)⁽¹⁾.

Mai mult încă, s'a decis că puterea care aparține judecătorilor fondului de a aprecia în mod suveran intențiunea părților contractante, autorisă pe judecători să îndrepte o expresiune din contract, dacă ei recunosc că asemenea expresiune este în contradicție cu intenția părților și constituie o eroare de redacție, mai ales când asemenea interpretare este neapărată pentru ca contractul să-și poată produce efectele sale⁽²⁾.

Punctul al doilea rezolvit de Camera reclamațiilor a Curței de casație din Franța nu suferă de asemenea nici o îndoială. În adevăr, convenția dintre două sau mai multe persoane, care ar avea de scop împedecarea libertății comerțului său industriei într'un mod absolut, se consideră ca inexistentă (art. 966).

Astfel, tribunalul de Ilfov a anulat o convenție prin care mai mulți fabricanți de spirt se obligase între ei ca, la fie care 15 ale fie cărei luni, să se întrunească spre a fixa prețul alcoolului, preț de la care să nu să abată nici unul din asociați⁽³⁾.

⁽¹⁾ Cpr. Cas. rom. *Curierul judiciar* din 1897, No. 8. Bulet. Cas., anul 1898, p. 159 și 284. Crépon, *Pourvois en cassation*, III, 600 urm., p. 177 urm. Scheyven, *Pourvois en cassation*, 101, p. 236.

⁽²⁾ Cas. fr. D. P. 66. 1. 108. Veđi și Fuzier-Herman, *C. C. annoté*, II, art. 1134, No. 125.

⁽³⁾ Veđi *Curierul Judiciar* din 1894, No. 36.

Soluția dată de tribunal, de și pronunțată numai cu majoritate de voturi, ni se pare juridică, pentru că, în specie, asociațiunea avea de scop jignirea libertății comerțului și împedecarea concurenței⁽⁴⁾.

Proibițiunea de a face comerț sau de a exercita o industrie ori o profesie, nu constituie însă o clausă ilicită, dacă ea este mărginită la o anume ramură de comerț sau industrie și la un timp sau loc determinat. Cu alte cuvinte, asemenea proibițiune nu este ilicită, de câte ori nu este absolută⁽⁵⁾.

În puterea acestor principii incontestabile, tribunalul de Iași, S-a II-a, cu drept cuvânt a decis că convenția prin care un comerciant sau fabricant s'ar îndatori către o societate sau un consorțiu de fabricanți ori comercianți, de a nu mai fabrica cutare obiect sau de a nu mai exploata cutare comerț, cum ar fi de exemplu, de a nu mai exploata o fabrică de apă gazoasă în cutare localitate, pe timpul cât societatea cu care a contractat și care ar fabrica sau ar exploata acelaș fel de comerț în aceeaș localitate, va continua cu fabricarea sau exploatarea acestui comerț, este validă și obligă pe părți, întru cât asemenea convenție nu prevede o interdicție absolută de lucru pentru cel ce se obligă, el fiind stăpân de a face acel comerț în altă localitate⁽⁶⁾.

În puterea acestor principii, se decide cu drept cuvânt că un medic sau un avocat s'ar putea obliga a nu-și mai exercita profesiunea sa într'un loc anume determinat și a ceda astfel clientela sa unei alte persoane, care ar întruni condițiile prescrise de lege spre a exercita o asemenea profesie, recomandând această persoană clienților săi, închiriându-i și localul în care cedentii își exercitău profesiunea lor⁽⁷⁾.

Și cu toate acestea, toată lumea recunoaște că clientela unui medic sau unui avocat nu poate în principiu să facă obiectul unei vîndări sau unei cesiuni, pentru că, în privința acestor profesii, este vorba de o încredere personală pe care clientul o are în medic sau în avocat.

D. Alexandresco

⁽⁴⁾ Cpr. Demolombe, XXIV, 378, p. 360.

⁽⁵⁾ Cas. rom. Bulet. S-a I, anul 1893, p. 1073. *Curierul Judiciar* din 1893, No. 84. Cpr. Cas. fr. *Pand. Périod.* 88. 1. 319 și 98. 1. 188.

⁽⁶⁾ Veđi *Curierul Judiciar* No. 12 din 1897. Cas. fr. *Pand. Périod.* 98. 1. 188. În acelaș sens, Aubry et Rau, IV, § 345, p. 323, nota 16. Larombière, *Oblig.*, I, art. 1133, No. 21. Demolombe, XXIV, 333 bis. Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, III, 390.

⁽⁷⁾ Baudry et Barde, *Oblig.*, I, 258. Aubry et Rau, IV, § 344, p. 316, 317. Demolombe, XXIV, 342. Répert. Dalloz, *Supplém.*, t. X, V^o Médecine, 25, text și nota 1. Laurent, XXIV, 96. Pabon, *Manuel juridique des médecins*, 210 urm. Tot în acest sens este și jurisprudența. Cpr. D. P. 96. 2. 31. Sirey, 95. 2. 43. — *Contrá.* Trib. și Curtea Paris. D. P. 46. 3. 62. D. P. 47. 4. 494, No. 2.